

Представяне на мюзикъл в детска градина. Етапи на работа и предизвикателства пред педагога

Евгения Витанова – докторант в катедра ММТ, ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“

Титулът на статията изисква известно уточнение – терминът детски мюзикъл е популярен, но в реалната педагогическа практика като по-целесъобразен въвеждам термина „мюзикъл за детска градина“. Той е съобразен в по-голяма степен с организацията на деня в детската градина, с възрастта на децата в ПГ, притежава български сценарии от трансформирани авторски музикални приказки и дигитални аудиоприказки. (В публикуваната от мен статия „Трансформацията на съществуващи жанрове като необходима модификация при създаване на мюзикъл за детска градина“ е описан процеса на преработване.).

Мюзикълът за детска градина е музикално-сценичен жанр с авторски или взаимствен сценарий от друго произведение, който е предназначен за изпълнение от 5–6-годишни деца в детска градина. Либретата включват приказни или фантазни сюжети, обвързани са с емоционалния свят на детето или с български празници и обичаи. По образец на мюзикъла от голямата сцена, този – за детска градина притежава две ядра, които определят неговия музикално-сценичен облик – текстова и музикална част. Текстовата част включва диалози и монолози – повече от другите музикално-сценични жанрове, със или без музикален фон, но без разпяване на вокали. Към текстовата част добавяме всички говорни повторения на текст от песните, подвиквания, рецитации и вербални говорни прийоми в техниките на пеене. Музикалната част в мюзикъла за детска градина обхваща песни, музикално оформление между тях и по време на говорните диалози, вокализиране на отделни думи, разпяване на текст или на части от текста.

Песните от мюзикъла за детска градина са с висока художествена стойност, притежават ярки мелодии, „артистични“ дъхове, мелодически скокове, раздробени нотни стойности и по-сложни ритмични фигури (шестнайсетини, триоли и синкопи), резки динамически амплитуди, смяна на темпа и метруми, наличие на двуглас и многоглас. Тези песни характеризират герои и състояния, тълкуват, дообясняват моменти от сюжетното развитие и често поемат функцията на „разказвач“, за разлика от във филмовия мюзикъл, където няма такъв.

Мюзикълът за детска градина предоставя широки възможности за участие на детски музикални инструменти – солираци, в ансамблови формирания, като част от музикалното оформление, като източници на звукоизобразителни ефекти или реквизит.

Мизансценът се характеризира с интензивни и разнообразни движения, танци, използване на пространството около сцената, смяна на костюми и декори „в движение“.

Тази жанрова картина на мюзикъла за детска градина обобщава обема на работа, необходим за подготовката му с предучилищни групи и обяснява защо образците му в българските предучилищни образователни институции не са много („*За животните с любов*“ – ЦДГ „Слънчо“ Пещера, 2012; „*Тайна сила*“ – ДГ „Дъга“ Пазарджик, 2018; „*Лудориите на козлето Боц*“ – ДГ № 72 „Приказка без край“ София, 2017; „*Изчезналата мартеничка*“ – ДГ № 72 „Приказка без край“ София, 2018, „*Малката русалка*“ – ДГ „Светулка“ Шумен, 2016; „*Лешникотрошачката*“ – ДГ №9 „Пчеличка“ Добрич, 2019; „*Брилянтин*“ – ЧДГ „Палави крачета“ София, 2018). Установяват се няколко нови, непознати задачи за децата: разпределяне на внимание върху повече от една задача по едно и също време (пеене/свирене на детски музикален инструмент, смяна на

коронка/смяна на реквизит, танц/акомпанимент на музикални инструменти); развитие на умение за издръжливост на сцена; постоянна сценична активност; изпълнение на песни с висока художествена стойност. Дъгообразната подредба на столове е концептуално несъчетаема с декор и жанрова специфика, ако не участват деца със специфични двигателни потребности.

Епизодичната поява на мюзикъла за детска градина се обяснява с дефицита на методическа литература за провеждане на репетициите.

В моята практика с детски мюзикъл преодолявам тази липса чрез изработване на **писмен план за работа**, който се следва точно при протичане на различните репетиции. Те условно могат да се дефинират като начален, същински и финален етап, всеки от които съдържа няколко спомагателни подетапа. Названието на посочените етапи произлиза от тяхната естествена последователност. Групирането на подетапите в тях възниква в резултат от поредността на „техническите предизвикателства“ в работата.

Решението за съставяне на писмен план се обуславя от следните необходиминости: **необходимост за педагога** – осигурява се възможност за дългосрочно планиране, за съставяне на схематична представа за свършена и предстояща работа, за по-лесна координация на предварителни представи и получен резултат, за посочване на конкретни задачи, водене на допълнителни бележки за определено дете, действие, маниер; **необходимост за децата** – яснотата за предстоящата работа провокира разбиране и приемане на продължителността на процеса, предоставя възможност за изразяване на предпочитания към определен вид репетиции на песни – с детски музикални инструменти или с мизансцен, за повишаване на мотивацията за работа (независимо от детските предпочитания, всяка предстояща инициатива или дейност се очаква с нетърпение, когато е осъзната); **необходимост за родителите** – писменото излагане на етапите на работа по детски мюзикъл заедно подписване на информирано съгласие за участие и родителската среща служат като допълнително средство за информираност и приобщаване към работния процес, припомнят нуждата от всекидневно присъствие на децата.

Изброените необходиминости от писмен план за работа с мюзикъл за детска градина са в корелация с главната цел – публичен детски спектакъл, за чието осъществяване е необходима завършена структура на цялостния репетиционен процес. Тази структура е своеобразна превенция срещу допускане на хаос в реда на поставените задачи и да очертае предварителна представа за необходимото време, да създаде обща рамка на предизвикателствата, които предстоят, да насочи учителя по музика към последователно и логично планово изпълнение на необходимите елементи от работния процес.

Споделянето на 11-годишния ми опит с поставяне на мюзикъли за детска градина не е продиктувано от самооценка, а от положителните резултати, които постановките експонират. Изводите, които синтезирам водят началото си от работата ми с деца по музикални приказки („Идва Новата година“, „Пролетна приказка“, „Гечо, Дечо и пчелите“ и др.), музикални драматизации („Червената шапчица“, „Срещу Нова година“ и др.), театрализирано представяне на учебен материал под формата на авторски сценарии по образователните направления в детската градина („Дневният режим“, „Аз пресичам сам“, „Зимата и Коледната песен“, „Мамо, подарявам ти музика“ и др.). Чрез обръщане към по-мощен жанр като мюзикъл за детска градина се затвърждават принципите и методите на работа, които прилагам в работата си с по-малките жанрове.

Някои от заглавията на мюзикъли за 5–6-годишни деца, които поставям в детски градини са „Идва Новата година“ с музика – Парашкев Хаджиев, текст – Стаменка Христовова; „Изчезналата мартеничка“ с музика – Петър Ступел, текст – Чавдар Аладжов; „Гечо, Дечо и пчелите“ с музика – Александър Райчев, текст – Тоно Лазаров; „Лудориите на козлето Боц“ с музика – Кирил Цибулка, Стефан Рибаров, текст – Кирил

Василев, текст на песни – Лозан Такев; „Пристига пролетта“, „Ванко и водичката“, „Къде е дневният режим“ с музика и текст – Михаил Шопов, Димитър Спасов, Методи Христов и др.

На базата на този опит, споменатата завършена структура на цялостния репетиционен процес определя като „НАЧАЛЕН ЕТАП“ в работата с мюзикъл за детска градина следните подетапи: избор на произведение, прослушването му, беседа върху съдържание, разпределяне на роли, подписване на информирано съгласие за участие, родителска среща.

I подетап – преподавателят може да избере мюзикъл въз основа на два фактора: в зависимост от минал опит с децата, общи постижения на групата и впечатления от всяко дете; в зависимост от очакваните резултати в изпълнение на примерното годишно разпределение от МОН, където са включени задачи с музикални инструменти, метруми, танци и терминология.

II подетап – прослушване на произведението се осъществява с поставяне на задачи по време на слушането. Някои от тях се възлагат общо на групата, а други са различни за всяко дете. Задачите са свързани с проследяване на сюжет, с активно слушане и показване на изборително отношение към думи, песни, постъпки, роли. Броят на задачите зависи от изобретателността на педагога и от степента, в която познава творбата.

Положителната нагласа към произведението е от съществено значение. Учителят може да получи обобщено впечатление за нея като се ориентира по степента на емоционалните реакции на децата. Те се забелязват по време на беседите върху произведението и могат да бъдат отправна точка за определяне на готовността им за преминаване всички етапи от репетициите по мюзикъла.

III подетап – след прослушване на произведението се провеждат две беседи, които са аналогични с беседите по БЕЛ в подготвителни групи:

Първата беседа представлява устен преразказ на съдържанието с участие на повече деца, цитиране на части от текстове на песни.

Втората беседа има аналитичен характер – отбелязване на основни моменти от развитие на действието, изява на лично отношение към постъпки на героите, коментар на емоцията, която песните носят, общ преглед и демонстрация на звукоизвличане от детските музикални инструменти, които предстои да се използват без да се засягат комбинации за тонообразуване при духовите. На този етап от работа песните от мюзикъла не са обект на интерпретация.

Участието на децата в беседите може да насочи преподавателя към първоначалното му решение за разпределение на роли в мюзикъла.

IV подетап – разпределянето на роли при мюзикъл, който се поставя в детска градина е дълъг процес, който преминава през промени в решенията на педагога, обосновани от няколко фактора:

Минал опит с групата – основава се на общи постижения на групата и индивидуални впечатления от сценичните изяви на всяко дете.

Индивидуални постижения и възможности на всяко дете, които се изследват във времето – успешно представяне на роли, ниво в техника на говора, поведение по време на репетициите, бързина в усвояване на текст и интонация, сигурност при възпроизвеждане, степента на влияние над останалите деца по време на изпълнение, сериозност, която придава на работата;

Степен в развитие на музикалните способности – обуславя преценката за разпределяне на солистични песни, за поддържане на глас, който не е носител на мелодия в песента, възможност за съчетаване на песни с танци или танцувални движения;

Индивидуална посещаемост в групата – ориентира разпределянето на ролите в

мюзикъла така, че да предпази от размяна на роли в по-късен етап (различен фактор от средната месечна посещаемост, която отразява посещаемост на цялата група);

Индивидуална издръжливост и поведение на сцена (различна категория от издръжливост по време на обучителни ситуации) – признаци за притеснение (въртене, пристъпване от крак на крак, смях, опъване на джобове с ръце, опит за осъществяване на контакт с родители в публиката, стъписване при индивидуално изпълнение, зачервяване и др.). Тъй като изброените реакции рядко се проявяват по време на репетиции (обикновено се срещам с тях на премиерата), за преодоляването на този проблем може да се работи целенасочено чрез периодично представяне на сцени от мюзикъла пред други групи в детската градина;

Мотивация и желания на децата – обикновено си проличават още при първото прослушване на мюзикъла;

Желания на родителите – деликатен фактор при разпределяне на ролите. Съобразяването с него може да се избегне чрез прилагане на принципа „по равно“ – участие в масови сцени, изпълнение на звукови ефекти с детски музикални инструменти, „артистична“ смяна на декори, когато детето не участва с главна роля.

V подетап „Подписване на информирано съгласие за участие и провеждане на родителска среща“ за разяснение на проекта се реализира като последен подетап от Начална фаза на репетициите. Така учителят може да получи единодушно съгласие за участие на всички деца след като те вече са имали възможност да споделят с родителите положителната си емоционална нагласа към работата. Това не е документ с юридическа стойност, но печатът от детската градина му придава авторитет. Като превенция срещу изгубване на документа в моята практика използвам обща бланка, която се подписва сутрин от родител, а често има тенденция на вземане на децата от други роднини. Информираното съгласие съдържа предварително изписана информация (три имена на дете, име на групата, жанр и заглавие на постановката, подпис на учителя) и изисква само подпис от родител, заверка от директор и осигуряване на копие за съхранение.

Родителската среща на тема „Участие на децата в мюзикъл“ може да се проведе онлайн. Нейното съдържание е съобщаване на часовите диапазони за провеждане на репетиции (ситуации по музика – три пъти седмично по 20 минути като две от тях се провеждат съвместно; сутрин – след двете обучителни ситуации, ако не се излиза навън и ако няма ДПУ; 11.15–12.00 ч. – след прибиране от двора на ДГ и до момента на обяда; след обяда, с малко закъснение на обедния сън; 16–16.30 ч. след обучителна ситуация, ако не се излиза навън; в двора на ДГ – предимно за работа върху текст и техника на говора, понякога и части от песни с лесно преносим музикален инструмент; в салона на ДГ – по време на ситуациите по ФК, ако те са проведени навън или във времето за свободни игри). На родителската среща се изброяват и нежелателни обстоятелства по време на изявата (звънене на мобилни телефони, успокояване на плачещи малки деца, махане с ръце към сцената, движение с различни устройства пред и около сцената, аплодиране на неподходящи места). Споделя се, че за постановката е осигурен видеооператор.

В моята практика работата във всички изброени часови диапазони се осъществява благодарение на двойната ми функция в ДГ – учител в групата и музикален педагог, което ми осигурява целодневно присъствие и възможност за работа с децата в удобни моменти.

Следващата фаза от репетиции по работа с мюзикъл за детска градина се определя като **„СЪЩИНСКИ ЕТАП“**: поставяне на мизансцен, работа с текст в движение, работа с текст на маса, работа с песни на маса, работа с песни в движение.

При изброяване на спомагателните подетапи от „Същински етап“ на репетициите се откроява разлика в поредността на етапите с тази в театралните

постановки. Разликата произлиза от необходимости, свързани с възрастта на децата в ПГ и от ролята на двигателните им потребности по време на репетиционния процес. Ако в театралните постановки всички текстови детайли се изработват първо на маса, то в мюзикъла за детска градина съществува необходимост от първоначално запомняне на текста в движение, защото степента на развитие на логическо мислене не позволява логическо запаметяване на по-дълги текстове без двигателна активност. Децата запомнят текста в условията на мизансцен като извършват точно определени движения към изречения и думи, които ги затрудняват. По този начин движенията подсещат 5–6-годишните за думи, фрази, изречения, епизоди. В последствие от спомагателните движения остават само тези, които са необходими в сценичното действие и се добавят нови движения, каквито мизансценът изисква.

Ученето на песни с деца в ПГ се осъществява в обратен ред спрямо запаметяването на текст. Децата се нуждаят от седяща позиция при първоначалното запомняне на мелодията на песните, защото интензивните движения при 5–6-годишните деца отклоняват вниманието им. След усвоен текст (дори и не напълно) се добавят спомагателни, подсещащи движения, които се „изчистват“ и заменят с други постепенно. Поради тази причина те запомнят мелодии, темпа и динамики по-добре, когато са в седнало положение.

Насоките за осъществяване на „Същински етап“ от репетициите се отнасят до педагогическите дейности, които преподавателят реализира, навлизайки в детайли на работа с децата. Най-много време и усилия се влагат в поставяне на мизансцена.

I подетап – мизансценът в мюзикъла за детска градина. Той се отнася до разположение и движение на субектите – актьори на сцената, влизане и излизане от нея, размяна на микрофони, коронки, съответстващи на сценичния персонаж (те не са реквизитен елемент в други видове мюзикъл), разместване на предмети, смяна на цял сценичен декор по време на представление. Детската градина не разполага с механизми за повдигане и спускане на декори, с помещения за преобличане зад сцената и с технически сътрудници за осъществяване на разместване и замени по време на сценична игра. Поради тази причина всички тези действия се извършват от децата пред очите на зрителите, но „маскирани“ с други действия така, че да изглеждат като част от сценария. Движението по сцената не елиминира работата върху текста, която започва на този етап паралелно с мизансцена.

II подетап – „Работа с текст в движение“ запознава децата с първата част от сценария, която учителят условно обособява: солови изпълнения, диалогична реч, песенни епизоди и актьорска игра на фона на музика. Текстът се усвоява заедно с мизансцен, на принципа на имитацията след показване от педагога. Причините за прилагане на този прием са две – възрастовите особености, при които копирането на действия е характерен начин за възпроизвеждане на придобити знания и умения; възприемането на педагога като пример за подражание и желанието да му се харесат. Работа с текст „в движение“ маркира ключови сюжетни моменти и предшестващи и последващи всяко изпълнение реплики. Постепенно се премахват излишни жестове, изражения, прикриват се говорни дефекти, елиминира се естественото при децата явление – оглеждане на публиката по време на изпълнение.

Тъй като етапите на работа с детски мюзикъл са в постоянна зависимост един от друг поради завръщането към „стари“ задачи и поставянето на нови, със сходна същност, част от следващия етап в усвояване на детайли при произнасяне на текста може да се осъществи паралелно с работата по текст „в движение“.

III подетап се нарича „Работа с текст на маса“. Той се формира при запознаване на децата с техника на говора – артистични дъхове, акценти, правилно произношение, забързване и забавяне на реч, разделяне на дума на срички с различна по сила звучност, дихателни упражнения и постановка на гласа. Наименованието на подетапа се

взаимства от едноименния етап при репетициите на театрални постановки и запазва неговото съдържание. Поради липса на обвързаност с мизансцен и поради лесно настъпващата умора при 5-6-годишните деца тези репетиции могат да се осъществят в седнало положение.

IV подетап е „Работа с песни на маса“, защото работата по песните от мюзикъл за детска градина започва с тяхното изучаване отделно от мизансцена, за разлика от работата с текст. В този подетап се отбелязват моменти на промени – резки забързвания и забавяния на темпото, много характерни за песните от жанра мюзикъл; резки промени в динамиката. Ако в соловите песни присъства квадратна структура, осигуряваща естествени повторения, съставени от фрази и полуизречения, може да се включи цялата група деца или избрани от нея. При случаи, в които песента съдържа говорни елементи, подвиквания, повторения на думи, те могат да се усвоят на принципа на имитацията като за удобство учителят ги преработва. При преработка на песни без квадратна структура не се допускат съществени изменения в музика и текст, но структурното разположение на елементите претърпява промяна, за да се обособят солови и хорови дялове. По този начин хоровите дялове съдържат текст от следващия куплет.

V подетап „Работа с песни в движение“ представлява последен подетап на работа от „Същински етап“. Една от най-важните задачи при пеенето с мизансцен е изграждане на умение за правилно позициониране на погледа въпреки движенията. За 5-6-годишните деца в детска градина е по-близко понятието „актьор“ от това на „певец“. Вероятно този факт е естествена реакция от присъствието на сюжетно-ролевите игри като част от ежедневието на децата. Поради тази причина те поставят актьорската игра като „основа, върху която се пее“, разглеждат приоритетно не пеенето, а извършването на движения, размяната на места, танците, мимиките и жестовете. Нуждата от съчетаване на пеене и мизансцен оформя настоящия подетап като предизвикателство не само за децата, но и за музикалния педагог в детската градина.

VI подетап „Осигуряване на костюми и декори“, които са необходими за постановката започва още преди началото на репетициите като постепенно се добавят елементи, но най-голяма част от тях се закупува и изготвя по време на „Същинския етап“ на работа, за да имат децата достатъчно време да свикнат с тяхното присъствие на сцената и да ги използват.

Последният етап в работа с мюзикъл за детска градина е **„ФИНАЛЕН“**, разположен в края на работния период, преди премиерата на мюзикъла. Той се реализира чрез няколко подетапи, които не са свързани с техническа работа по пеене и актьорска игра, но репетициите на ниво „Финален етап“ са в пряка зависимост от успешното реализиране на предишните. Последният въведен етап обхваща генерални репетиции (5-6) и техния запис, включване на детски музикални инструменти, видове поклони, излизане от сцената и изготвяне на програми и афиши. В довършителната част от работата проличават несъвършенства, които първоначално изглеждат повече, но това не бива да притеснява учителите, защото те се редуцират бързо в последния момент. Анализът и синтезът в края на работния период са не само мисловни операции, а и важен процес от работата, който позволява последни възможности за добавяне и изменяне на детайли в пеенето и актьорската игра.

Поради тази причина може да се проведат 5-6 **генерални репетиции** като първата от тях се провежда около 10 дни преди представлението като аудио или видеозапис на определен епизод, песен, диалог, солистично изпълнение с инструменти или цялостно. Осъществява се от музикалния педагог, който работи с децата по мюзикъла, или от друго упълномощено лице. Генералните репетиции представляват **I подетап** от „Финална фаза“ на подготовката на мюзикъл за детска градина.

II подетап е свързан с практиката „записване на репетиционен процес“ при работата с музикално-сценични произведения и позволява прецизиране на детайли и решения. Записването на генерални репетиции е важен елемент от подготовката на спектакъла и става обект на компетентна педагогическа оценка. Отчита позитивните и негативни реакции на децата при гледане и слушане с възприемане, които възникват след осъществяване на запис.

Визуализирането на грешките значително съкращава пътя към тяхното отстраняване, дори когато децата не са убедени в наличието на несъвършенства преди осъществяване на записа. Гледането и слушането на собствено изпълнение възпитават критичност и предоставят възможност за осъзнато самокоригиране. Интересни или комични части от записите на генерални репетиции се добавят във видеозаписа от премиерата. Спонтанността на подобни кадри създава прекрасни спомени за семействата, допуска родителите до работния процес.

Притесненията при записване на генерални репетиции най-често са свързани с недостатъчно време за корекции и опасения на преподавателите, че такива промени в последния момент могат да изглеждат като „пришיתי към действието“. При случайни грешки децата могат да останат с впечатление, че са необходими корекции и в усилията им да ги избегнат може да се получи ефект на „преиграване“ – изкуствено предадена емоция. След комично имитиране на грешките, които се виждат и чуват на записа, бързо може да се достигне до „разруха“ на изработени епизоди. Наличието на запис често се възприема като последен етап от работата, който може да предизвика спад в концентрацията на децата, а това да се отрази неблагоприятно върху премиерата на мюзикъла. Вземането на решение за запис от генерали репетиции изисква решение на педагога, което зависи от опита му с групата – начин, по който децата реагират на различни фактори – индивидуални различия, потребности и амбиции. Подобно обосновано решение на педагога изисква и **включването на детски музикални инструменти** в мюзикъла за детска градина – **III подетап** от „Финална фаза“ на работа с мюзикъл за детска градина.

В зависимост от брой, честота и интензитет при използването им, тяхната употреба може да бъде включена както по време на довършителния етап от работата, така и в предходния. Използването им в този жанр предоставя широк спектър на разнообразни инструментални изяви – солистични и ансамблови изпълнения, шумови и звукови ефекти, музикално „обличане“ на процес по смяна на декор и костюми, акомпанимент на песни, допълнение към музикалното оформление, атрактивен реквизит. Репетициите с детски музикални инструменти могат да бъдат няколко вида: със синтезатор или без съпътстващо музикално оформление; със или без мизансцен; индивидуални или групови.

Индивидуални репетиции с детски музикални инструменти се провеждат при солистични изпълнения в мюзикъла и при остинатен, и хармоничен съпровод.

Солистичните изпълнения в мюзикъла за детска градина съществуват само като резултат от сюжетно събитие (представяне на герой, изпълнение на „музикант“) Мюзикълът за детска градина предоставя широки възможности за включване на *остинатен съпровод* като за него се използват ударни инструменти без определена височина на тона и се възпроизвежда метрум от изпълняваното произведение.

Хармоничен съпровод може да се изсвири и от повече деца. Той поддържа акордово-функционалната структура при смяна на метрични моменти, но не се препоръчва често променяща се хармония в него.

Съпровод по партитура и импровизиране на ритмичен съпровод не намират приложение в мюзикъл за детска градина, тъй като репетициите по запознаване на децата със символите на отделните инструменти и нотното ограмотяване на някои деца, са дълъг и продължителен процес, който организацията на учебния ден не

позволява. Практиката показва, че употребата на детски музикални инструменти маркира най-силно аплодираните моменти в мюзикъла и генерира най-голямо количество снимков материал. По своята продължителност и интензивност, аплодисментите след свирене съперничат на финалния общ поклон.

Работата по „Финалния етап“ на мюзикъла продължава с изработване на **поклон и излизане от сцената – IV подетап**. След общия поклон, учителят може да включи поклони на отделни групи участници заедно с най-атрактивния реквизит и детски музикални инструменти. Необходимо е движенията и действията, които поклонът включва да се синхронизират в поздказания от учителя момент и да се съобразят с продължителността на аплодиране. Излизането от сцената след последния поклон е внимателно режисиран от педагога процес, в който не се допуска хаос.

Съдържанието в **програмите и афишите** на мюзикъла също трябва да изглежда подредено. Те представляват **V подетап** от „ФИНАЛНА ФАЗА“ на подготовката, защото в тяхното оформяне могат да участват и децата (напр. чрез изрязване с „къдрава“ ножица). По този начин се осъществява интегративен подход, който позволява да се приложат умения, придобити в дейност от друго образователно направление в детската градина.

Предстоящото представяне на мюзикъла изисква професионално внимание на педагога към предварителното обявяване на премиерата, защото броят на програмите и афишите зависи от това. Техният вид се обуславя от съдържанието на мюзикъла (исторически характеристики на сюжета – орнаментика, шрифтове, символи). Програмната жанрова специфика на мюзикъла за детска градина определя като подходящ избор изготвянето на цветни програми, а не на покани. По този начин се анонсират в писмен вид и действащите лица, а децата запазват още един спомен, заедно с видеозаписа от премиерата. Информацията и картинните изображения в афишите за мюзикъла копират тези – от лицето на програмата, но могат да бъдат и с изцяло нов, различен вид, продукт на творческите виждания на педагога.

Обзорът на етапите, по които учителят по музика може да проведе репетициите по мюзикъл в детската градина довежда до извод, че детското участие в мюзикъл е свързано не само с развитие на музикалните способности, а и с емоционалното, личностното цялостно израстване на 5–6-годишните деца. Макар да се осъществява на „малка“ сцена, за неговото резлизирание е необходим голям ресурс от време, мотивация и усилия, както от страна на музикалния педагог, така и от децата. Поради тази причина участието на 5–6-годишните в мюзикъл поставя нов етап в постиженията на всяко дете, а преодоляването на предизвикателствата по неговото поставяне – нов етап в професионалното развитие на всеки мотивиран учител по музика в детска градина.

Библиография:

1. Витанова, Е. Трансформацията на съществуващи жанрове като необходима модификация при създаване на мюзикъл за детска градина. Депозирана в <https://musicology-bg.com>. София: 2024
2. https://www.peshtera.bg/attachments/article/973/Rod_iskra_br_19-2012.pdf. Последно посетен 22 май 2024.
3. <https://obuch.info/doklad-analiz-za-dejnostta-na-dg-dga-gr-pazardjik-za-uchebnata.html?page=5>. Последно посетен 22 май 2024.
4. <https://svetulkashumen.wixsite.com/bulgaria/blank-c4xp>. Последно посетен 22 май 2024.
5. <https://www.dobrichonline.com/novini/50219/125-detsa-vdignaha-na-krak-zala-dobrich-s-myuzikala-leshnikotroshachkata-snimki>. Последно посетен 22 май 2024.
6. <https://www.youtube.com/watch?v=kRTwYf5i0Ls>. Последно посетен 22 май 2024.
7. <https://www.youtube.com/watch?v=ueZ5UjNIIJw>. Последно посетен 22 май 2024.
8. https://www.youtube.com/watch?v=PztqtQ_dzLE&t=734s. Последно посетен 22 май 2024.

jeni_8506@abv.bg